

Naturové hodnocení záměru

**Řízené splouvání Teplé Vltavy
v úseku Soumarský Most – most u Pěkné**

pro potřebu zpracování posudku EIA v rámci procesu posuzování vlivů podle § 9 zák.č. 100/2001 Sb.

Prosinec 2010

RNDr. Václav Braun

Předmět hodnocení:	Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – most u Pěkné
Zadavatel:	Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava 1.máje 260, 385 01 Vimperk
Zpracovatel:	RNDr. Václav Braun autorizovaná osoba pro hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění (rozhodnutí MŽP č.j. 29545/ENV/09, 1000/630/09 ze dne 23.4.2009), 384 92 Borová Lada 37
Kontakt:	Tel.: 728 261 126 E-mail: vach.braun@seznam.cz
Konzultace:	p. Bohumil Dort ing. Eva Zelenková - Správa NP a CHKO Šumava Ing. Tomáš Lorenc - Správa NP a CHKO Šumava RNDr. Jaroslav Vrba, CSc. – HbÚ AV ČR České Budějovice RNDr. Vojtěch Vyhnálek, CSc. – EIA Servis, s.r.o. Č. Budějovice

V Borových Ladech 15. prosince 2010

.....
RNDr. Václav Braun

Rozdělovník:

11 výtisků zadavatel

1 výtisk archiv autora

Obsah

1. Úvod – Zadání, cíl hodnocení, postup vypracování hodnocení	4
2. Základní údaje o záměru	4
3. Hodnocení vlivů záměru na EVL a PO	6
3.1. Posouzení úplnosti a správnosti naturového hodnocení v dokumentaci EIA	6
3.1.1. Obecné posouzení úplnosti a správnosti naturového hodnocení	6
3.1.2. Správnost údajů uvedených v hodnocení včetně použitých metod hodnocení	7
3.2. Pořadí variant z hlediska vlivů na lokality	15
3.3. Zhodnocení navržených zmírňujících opatření	15
4. Závěr	16
5. Rejstříky a seznamy	17
5.1. Literatura	17
5.2. Seznam zkratk použitých v textu	17

1. Úvod

Zpracování tohoto naturového posouzení bylo autorovi zadáno na konci října 2010 zpracovatelem posudku dle § 9 zákona č. 100/2001 Sb. na dokumentaci záměru Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – most u Pěkné, RNDr. Vojtěchem Vyhnálkem, CSc., jednatelem společnosti EIA SERVIS s.r.o., U Malše 20, 370 01 České Budějovice, který zpracovává posudek jako držitel autorizace dle § 19 zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, osvědčení MŽP č.j. 2721/4692/OEP/92/93, prodlouženo čj. 45099/ENV/06.

Tento posudek je posouzením naturového hodnocení výše uvedeného záměru, které podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, v březnu 2010 zpracoval Mgr. Ondřej Volf, autorizovaná osoba pro hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále též jen „zákon“ nebo „ZOPK“) (rozhodnutí MŽP č.j. 630/905/05 ze dne 19.5.2005), Javorník 56, 257 22 Čerčany, ve spolupráci s Mgr. Evou Chvojkovou a s využitím konzultace dalších osmi odborníků. Posuzované naturové hodnocení je součástí (Přílohou 1) oznámení záměru, které ke dni 31.3.2010 zpracoval RNDr. Ondřej Bílek, GeoVision, s.r.o., Chodovická 472/4, Praha 20, pracoviště Částkova 73, 326 00 Plzeň, jako držitel autorizace ke zpracování dokumentace a posudku podle § 19 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (rozhodnutí MŽP č.j. 32259/ENV/09 ze dne 29.4.2009) ve spolupráci s RNDr. Vladimírem Zývalem, rovněž pracovníkem společnosti GeoVision. V nezměněné podobě pak je naturové hodnocení i součástí dokumentace vlivů záměru zpracované stejnými autory 14.9.2010.

Posudek je zpracován autorizovanou osobou, RNDr. Václavem Braunem, Borová Lada 37, 384 92 Borová Lada, držitelem autorizace k provádění posouzení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění (rozhodnutí MŽP č.j. 29545/ENV/09, 1000/630/09 ze dne 23.4.2009) podle aktuálně platné právní úpravy a metodických pokynů MŽP vydaných v březnu 2006 a listopadu 2007 a reflektuje potřebu struktury posudku podle právní úpravy na úseku posuzování vlivů na ŽP. Není tedy samostatným naturovým posouzením, ale jen oponentním posudkem a může být použit a citován jen v souvislosti s posuzovaným hodnocením zpracovaným Mgr. Volfem.

Posudek vychází z obsahu posuzovaného naturového hodnocení, spisové dokumentace vydané v souvislosti s procesem posuzování vlivů na životní prostředí včetně souvisejících dokumentů vydaných před zahájením tohoto procesu, citovaných pramenů literatury i veřejných informačních zdrojů a využívá vlastní znalost problematiky a výsledky vlastních konzultací s odborníky. Vlastní terénní šetření v rámci zpracování posudku nebylo prováděno, autor využil vlastní dlouhodobou znalost dotčeného území i průběhu přípravy realizace záměru.

2. Základní údaje o záměru

Název posuzovaného záměru:

Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – most u Pěkné

Umístění záměru:

Kraj: Jihočeský
Obec: Volary, Nová Pec
Katastrální území: Volary, Chlum u Volar, Pěkná

Kapacita a rozsah záměru:

Záměr je předkládán jako součást opatření obecné povahy – Návštěvního řádu Národního parku Šumava, kterým by měl být režim splouvání upraven v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. e) zákona. Posuzovaný záměr byl postupně upravován, takže byl nakonec předložen ve čtyřech variantách, jejichž podrobný popis je uveden v předcházejících posouzeních, zde se proto omezíme jen na rámcový popis. První varianta předpokládá trvalý režim, ostatní tři jsou uvažovány do 30.4.2013.

Posuzovaný záměr řeší režim turistického splouvání horního toku řeky Teplá Vltava v úseku Soumarský Most – most u Pěkné a navrhuje různé možnosti kontrolovaného splouvání a stanoví výšku vodního sloupce na vodočtu Soumarský most, za kterou již není splouvání omezeno.

Regulované splouvání horního toku Teplé Vltavy je umožněno jen pro kajaky a kanoe a předpokládá včasnou a placenou registraci zájemců prostřednictvím webového formuláře nebo osobně u „správce splouvání“ v místě startu. Podrobná pravidla registrace jsou součástí popisu variant v předchozí dokumentaci.

V prvních dvou variantách je navrženo splouvání v měsíci květnu jen o víkendech a v měsících červen – říjen každodenně, vždy se umožňuje splouvání v době od 8 do 20 hodin a za minimálního vodního stavu 50 cm na vodočtu Soumarský Most. První varianta povoluje splouvání maximálně 100 lodí za den při výškách vodního sloupce 50-61 cm a za vyšších vodních stavů splouvání není nijak omezeno. Druhá varianta se liší jen tím, že interval výšek vodní hladiny, při nichž je povoleno regulované splouvání, je dále rozdělen podle výšky vodního sloupce: 50-55 cm a >55-61 cm; v prvním případě je povoleno splutí 81 lodí za den a ve druhém 108. Rozhodná výška pro povolení splouvání se odečítá každý den ráno v osm hodin.

Další dvě varianty jsou poměrně komplikovanější:

Podle varianty 3 je umožněno splouvání jedině za vodního stavu vyššího než 61 cm na vodočtu Soumarský most, opět v květnu jen o sobotách a nedělích a v termínech od 1.6. do 15.6. a od 15.8. do 31.10. každodenně v době od 8 do 20 hodin, ale jen pro 100 registrovaných lodí. Navíc v hlavní sezóně (16.6.-15.8.) se splouvání omezuje jen na denní dobu 13 -20 hodin, a to pouze s průvodcem, který každou hodinu doprovází maximálně jen šest lodí.

Poslední varianta má za cíl útlum vodáckých aktivit v dotčeném úseku, přičemž pro rok 2010 navrhuje režim plně shodný s variantou 2, v dalším roce pak omezuje splouvání za vodního stavu 50-61 cm na 63 registrovaných lodí za den, za vyšších pak neomezuje vůbec, v roce 2012 by pak mělo být povoleno splouvání analogicky jen pro 28 lodí, a to pouze s průvodcem. Splouvání je umožněno v květnu jen o víkendech, po zbytek sezóny každodenně, vždy v době od 8 do 20. Pro variantu 4 jsou navrhována rozsáhlá zmírňující opatření, jejichž harmonogram je zpracován jako Příloha 2 dokumentace.

Identifikace oznamovatele záměru:

Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava

IČ: 00583171

Sídlo oznamovatele: 1.máje 260, 385 01 Vimperk,
zastoupená ředitelem organizace ing. Františkem Krejčím.

3. Hodnocení vlivů záměru na EVL a PO

3.1. Posouzení úplnosti a správnosti naturového hodnocení v dokumentaci EIA

3.1.1. Obecné posouzení úplnosti a správnosti naturového hodnocení

Naturové hodnocení záměru Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most - most u Pěkné zpracoval v březnu 2010 na podkladě stanoviska příslušného orgánu ochrany přírody Mgr. Ondřej Volf, jako autorizovaná osoba pro hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění (rozhodnutí č.j. 630/905/05 ze dne 19.5.2005), Javorník 56, 257 22 Čerčany, jíž bylo zpracování zadáno oznamovatelem, tj. Správou NP a CHKO Šumava, podle smlouvy z 11.1.2010. Toto hodnocení bylo beze změn přijato do oznámení záměru i do dokumentace.

Příslušný orgán ochrany přírody, v tomto případě rovněž Správa NP a CHKO Šumava, svým stanoviskem k předloženému záměru „Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most - most u Pěkné“ ze dne 15.1.2010 (č.j. SZ NPS 00306/2010/2 – NPS 00459/2010) rozhodl podle ust. § 45i ZOPK tak, že:

- lze vyloučit významný vliv uvedeného záměru na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost Ptačí oblasti (PO) Šumava,
- nelze vyloučit významný vliv uvedeného záměru na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost Evropsky významné lokality (EVL) Šumava.

Jako dotčené předměty ochrany byly stanoviskem definovány:

- přírodní stanoviště 3260 Nížinné až horské vodní toky vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*
- mihule potoční *Lampetra planeri*
- vranka obecná *Cottus gobio*
- vydra říční *Lutra lutra*
- perlorodka říční *Margaritifera margaritifera*.

Dále byly v odůvodnění stanoviska definovány jako dotčené záměrem dva ptačí druhy, které jsou předmětem ochrany PO Šumava: chřástal polní *Crex crex* a tetřívka obecná *Tetrao tetrix*. Při posouzení potenciálního vlivu záměru na tyto dva druhy dospěl orgán ochrany přírody k závěru, že významný vliv lze vyloučit.

Posuzované naturové hodnocení je zpracováno podle Metodiky hodnocení významnosti vlivů při posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, opublikované ve Věstníku MŽP, roč. XVII, částka 11, v listopadu 2007. V šestnáctistránkové příloze je stanovisko příslušného orgánu ochrany přírody ze dne 15.1.2010 a dopis oznamovatele zn. NPS 2320/2010 ze dne 9.3.2010 nazvaný Oprava záměru „Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – most u Pěkné, který je vlastně zadáním varianty 4 nazvané Útlum vodáckých aktivit v úseku Soumarský Most – most u Pěkné a opatření na podporu biotopu perlorodky říční.

Autor hodnocení popsal záměr odděleně podle čtyř variant a identifikoval možné vlivy na předměty ochrany EVL Šumava (CZ0314024) a PO Šumava (CZ0311041) s využitím vlastních zkušeností z práce na hodnocení vlivu splouvání horní Vltavy na vybrané zvláště chráněné živočichy, které bylo zpracováno občanským sdružením Ametyst a Institutem aplikované ekologie Daphne ČR

v lednu 2008. Při hodnocení použil další dostupné publikované údaje a konzultace s příslušnými odborníky.

Stanovisko posuzovatele:

Hodnocení je zpracováno kompletně v souladu s obsahem metodiky MŽP z roku 2007 a má všechny náležitosti. Drobné odchylky ve struktuře hodnocení a zjištěné formální nedostatky nejsou na závadu a nemají na celkový výsledek posouzení zásadní vliv. Použité údaje a informace jsou dostatečné pro identifikaci možných vlivů. Posuzovatel se však zcela neztotožnil s výsledkem vyhodnocení.

Výsledek vyhodnocení významnosti vlivu jednotlivých variant splouvání bude podrobně rozebrán níže.

Po formální stránce je potřeba upozornit na několik drobných nedostatků:

- při popisu varianty 4 se autor odkazuje na Přílohu 2, která však není součástí posuzovaného dokumentu; je přílohou oznámení nebo dokumentace,
- v úvodu na straně 5 autor uvádí, že varianta 4 byla předložena 8.3.2010, ačkoliv datum dopisu oznamovatele je 9.3.2010,
- pro označování dotčeného přírodního stanoviště 3260 se používá jen zkrácený název Nížinné až horské vodní toky namísto legislativně stanoveného Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*; úplné označení se vyskytuje pouze jedinkrát v tabulce předmětů ochrany EVL Šumava,
- v souhrnné tabulce významnosti vyhodnocených vlivů variant záměru na jednotlivé předměty ochrany je ve variantě 3 pro vranku obecnou uvedena 0, ačkoliv v předchozím textu je psáno, že ve všech variantách je vliv na tohoto živočicha hodnocen jako mírný.

3.1.2.Správnost údajů uvedených v hodnocení včetně použitých metod hodnocení

3.1.2.1. Popis a identifikace záměru

Posuzované naturové hodnocení obsahuje podrobný popis variant 1 a 2 záměru, popis zbývajících dvou je významně stručnější, u varianty 4 se odkazuje na neexistující přílohu (viz výše). Identifikace prostorová i identifikace oznamovatele je správná.

Stanovisko posuzovatele:

Bez připomínek.

3.1.2.2. Identifikace dotčených území a předmětů ochrany

Hodnotitel provedl identifikaci dotčených EVL a PO a jejich předmětů ochrany v souladu s obsahem stanoviska příslušného orgánu ochrany přírody. Jedná se o EVL Šumava (CZ 0314024) a PO Šumava (CZ0311041). V EVL jsou za dotčené předměty ochrany určeny:

- stanoviště 3260 - Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*, (dále jen „stanoviště 3260“)
- mihule potoční *Lampetra planeri*,

- perlorodka říční *Margaritifera margaritifera*,
- vranka obecná *Cottus gobio* a
- vydra říční *Lutra lutra*.

Z devíti ptačích druhů, jejichž populace a biotopy jsou předmětem ochrany PO Šumava, byly za dotčené určeny dva druhy:

- chřástal polní *Crex crex* a
- tetřívka obecná *Tetrao tetrix*.

Stanovisko posuzovatele:

Bez zásadních připomínek

Pouze pro přehlednost mohla být přiložena mapa dotčené EVL a PO s lokalizací záměru. Použitá mapa na str. 31 hodnocení je v tomto smyslu nevyhovující.

Vzhledem k tomu, že autor hodnocení uvedl, že se při zpracování neohraničil jen obsahem stanoviska příslušného orgánu ochrany přírody, který významný vliv na PO vyloučil, mohl kromě chřástala polního a tetřívka obecného zvážit i možný vliv na čápa černého, jehož mladí jedinci se v dotčeném prostoru na konci léta občasně zdržují a využívají zdejší potravní nabídky. Nejedná se však o zásadní potravní teritorium pro tento druh, který se zdržuje převážně v okolních lesích na svazích přilehlých k vltavské nivě.

3.1.2.3. Identifikace možných vlivů záměru

Autor hodnocení uvádí, že splouvání horních úseků vodních toků sportovními loděmi může mít z pohledu ochrany přírody řadu negativních vlivů, které lze shrnout do tří kategorií:

- mechanické zásahy do dna nebo do porostů vodních rostlin,
- akustické a vizuální rušení a
- znečištění toku.

Dále podrobně rozepisuje možné dopady na dotčené organizmy a stanoviště, přičemž upozorňuje, že přímé vyhodnocení vlivů mechanických zásahů na jednotlivé živočichy žijící v prostoru dna, v tomto případě perlorodku říční, mihuli potoční a vranku obecnou, je velmi obtížné, technicky náročné a znamenalo by další rušivý zásah do jejich vývoje. Jiná je situace u dotčeného stanoviště 3260, jehož ovlivnění může být posouzeno speciální metodou vyvinutou pracovníky VÚV TGM Praha. První výsledky sledování podle této metody byly publikovány v roce 2005 a ve sledování se dále pokračuje. Tato metoda je hodnotitelem považována za jedinou metodu, která poskytuje relativně velmi přesná data o narušení ekosystému vodního toku a zásahu do biotopu sledovaných druhů. Podle této metody se ukazuje jasná souvislost mezi počtem úlomků makrofytní vodní vegetace splavovaných vodou a počtem lodí projíždějících sledovaným úsekem v předchozí hodině. Výsledky sledování podle popsání metody jsou ilustrovány několika obrázky, podle nichž se dovozuje významnost vlivu; je uvedena pořadová hodnota 7 úlomků. Za hladinu významnosti je považována hodnota 60 cm na vodočtu na Soumarském mostě.

Akustické a vizuální rušení má přímý vliv převážně na rybí společenstvo vodního toku a nepřímo na perlorodku říční (pstruh potoční je v Teplé Vltavě jejím jediným hostitelem), vliv může být i na vydra říční a na chřástala polního i tetřívka obecného, avšak v posledních případech není považován

za významný. Pro ilustraci intenzity rušení je použit roční počet projíždějících lodí ze sledování prováděných pracovníky oznamovatele.

Znečišťování je považováno za zanedbatelné.

Stanovisko posuzovatele:

Výčet možných vlivů je správný a úplný včetně výčtu možných dotčených předmětů ochrany. Nicméně nelze se plně ztotožnit s některými konstatováními ohledně významnosti vlivů.

Především je potřeba upozornit, že pojem hladina významnosti je zde použit v nesprávném kontextu. Jedná se o pojem používaný ve statistice při testování hypotéz, ale v posuzovaném hodnocení žádné hypotézy testovány nebyly. Autor měl pravděpodobně na mysli skutečnost, že při vodních stavech vyšších než 61 cm (= zvolený limit pro regulaci splouvání) na vodočtu na Soumarském mostě nebylo pozorováno další významné zvýšení počtu nesených úlomků vodních makrofyt v závislosti na počtu splouvajících lodí. Z bublinkového grafu na str. 15 lze skutečně vizuálně dovodit, že v intervalu stavu vodočtu mezi 60 a 65 cm nastává změna počtu úlomků, přesné statistické vyhodnocení však chybí. Vystává tedy otázka, proč zrovna 61 cm bylo zvoleno jako limitní stav pro omezování splouvání. I přes uvedené pochybnosti je ale jednoznačné, že pro hodnocení vlivu na společenstvo 3260 je použita speciální metoda vyvinutá pracovníky VÚV TGM dostatečně vypovídající o stavu a negativním ovlivnění stanoviště 3260, tudíž je i objektivní.

Vzhledem k dnovým organizmům je ovšem potřeba konstatovat, že zvolená metoda je velmi nedostatečně vypovídající, neboť o konkrétním vlivu na jednotlivce těchto organizmů ani na úrovni populace není schopna podat jakékoliv vysvětlení. Bohužel jinou metodu pro sledování zatím nemáme, takže hodnotitel zřejmě přijal prostou analogii vlivu z úrovně rostlinného společenstva na živočišné druhy, ačkoliv neuvedl žádnou přímou vazbu nebo úvahu, proč by tomu tak mělo být. Určitě existuje potravní vazba perlorodky říční nebo mihule potoční na makrofytní vegetaci, ale o její kvantifikaci a fungování nejsou známy žádné odpovídající údaje, takže dovozovat významnost vlivu splouvání na tyto živočichy jen podle sledování poškozování makrofytní vegetace je neobjektivní. Přinejmenším i proto, že pokryvnost vodních makrofyt není stoprocentní a nemáme žádný důkaz o tom, že perlorodky, mihule a vranky se vyskytují jen vázaně na vodní makrofyta, takže pravděpodobně může docházet k nějakému ovlivňování zmíněných živočichů i v prostorách, kde zásahem pádla nelze vodní rostlinstvo nijak ovlivnit. Tato úvaha samozřejmě může vést k závěru, že skutečné ovlivnění dnových živočichů může být ještě větší než je odhadováno podle ovlivnění vodních makrofyt, ale opět nemáme žádné údaje o tom, kterými zásahy pádla dochází k poškozování rostlinstva aniž by bylo jakkoliv zasaženo dno; zásahů pádla, které způsobí odlomení části rostlinné vegetace, je zřejmě daleko více, než přímých zásahů do dna. Tento předpoklad však neplatí na mělčinách.

Autoři Simon a Kladivová ve své publikaci z roku 2005, která sumarizuje výsledky terénních prací provedených v roce 2004, uvádějí, že cílem jejich práce je „*Stanovit únosnou míru splouvání při které nedochází k nadměrnému poškozování vodních makrofyt a zprostředkovaně ohrožení na ně vázaných ekosystémů.*“

Z této formulace cíle nevyplývá, že by z pozorovaného poškozování vodních makrofyt mělo být usuzováno na míru a významnost poškozování jednotlivých složek a organizmů ve vodním ekosystému horního toku Vltavy. Cílem tedy není stanovení únosné míry poškozování, ale naopak zjištění takových podmínek a provozních režimů, které nemají na vodní ekosystém negativní vliv.

Souhrnně řečeno, při stanovení míry intenzity vlivu splouvání na dnové živočichy existuje tolik nejasností a nedostatků informací, že je jakýkoliv objektivní závěr velmi obtížný a musíme v takovém případě dát přednost expertnímu odhadu. Konkrétně např. pro perlorodku říční je v metodice AOPK pro management naturových druhů (Zásady managementu..., 2008) mechanické poškození při zásazích pádel do dna během splouvání uvedeno až jako poslední ve výčtu celkem sedmi faktorů a činností, které mohou mít negativní vliv na populaci tohoto druhu. Je pravděpodobné, že výčet činností nebyl sestavován striktně podle významnosti negativního dopadu, ovšem lze konstatovat, že četnost výskytu dospělých perlorodek v toku Horní Vltavy je natolik nízká, že pravděpodobnost přímého kontaktu některého jedince s pádlem vodáka je nevýznamná. Za významnější by bylo možné považovat spíše chůzi tokem při přetahování lodi přes mělčiny, nebo intenzivní přehrabování dna pádlem při snaze uvolnit uvízlou loď, ale tyto aspekty rovněž nebyly nikdy sledovány a vyhodnocovány.

Za konkrétní expertní odhad v daném případě pak lze považovat stanovisko AOPK Praha zn. 01521/SDPK/2009/AOPK ze dne 26.2.2009 ve věci ochrany perlorodky říční na Teplé Vltavě, které bylo vydáno na základě požadavku oznamovatele, v němž je uvedeno, že z hlediska ochrany perlorodky říční je akceptovatelný návrh splouvání v počtu 100 lodí denně při stavu vodočtu na Soumarském mostě 50 cm. Zároveň je ve stanovisku doporučeno rozložit splouvání na co nejdelší období dne, aby nedocházelo ke kumulaci vlivu současným průjezdem většího počtu lodí. O jiných vodních stavech se bohužel stanovisko nezmiňuje, lze snad dovodit, že při vyšších vodních stavech by bylo možné splouvání větším počtem lodí. Naopak podrobnou analýzou výsledků by pravděpodobně bylo možné stanovit i počty lodí, kterým by bylo bez nadměrného rizika povoleno splouvat sledovaný úsek i za nižších stavů (tj. mezi 50 a 55 cm a mezi 55 a 61 cm), když počet 100 je zjevně velmi vysoký. O tuto analýzu se posuzovatel nepokoušel, avšak po seznámení s výsledkem takovéto analýzy, jak ji provedl kolektiv posuzovatelů dokumentace, konstatuje, že se jedná o legitimní a metodicky správnou úvahu. Výsledek však není možné hodnotit, když nebyl zvažován jako jedna z variant pro naturové hodnocení. Zde pouze zbývá vyjádřit podiv, proč se oznamovatel o takovouto analýzu ve spolupráci s autory metodiky sledování vlivu na vodní makrofyta nepokusil a nepředložil k hodnocení nějakou smysluplnou alternativu.

Kromě výše uvedeného, je dle vyjádření konzultantů vliv splouvání na stav populace perlorodky říční v toku Horní Vltavy neprůkazný a lze ho celkově považovat za málo významný.

Za těchto okolností je nutno konstatování o významnosti vlivu splouvání vzhledem k možnosti negativního ovlivnění dnových organizmů přímými mechanickými zásahy do dna považovat přinejmenším za nepřezkoumatelné.

K posouzení akustického a vizuálního vlivu a možného znečišťování nejsou připomínky.

3.1.2.4. Údaje o EVL a PO a jejich předmětech ochrany

Poměrně rozsáhlá kapitola 3 obsahuje popis EVL a PO Šumava včetně podrobného kvalitativního a kvantitativního popisu jednotlivých dotčených předmětů ochrany. Popisy jsou převzaty z publikovaných údajů. Vlastní pozorování nebo zkušenosti nejsou uvedeny. Za popisem druhu a dalších údajů následuje popis vlivu bez hodnocení významnosti. Výjimkou je chrástal polní, u něhož je uvedeno, že možný vliv splouvání byl vyhodnocen jako minimální a vliv není dále hodnocen.

Stanovisko posuzovatele:

K obsahu kapitoly není po obsahové stránce co dodat, jelikož se jedná o převzaté údaje.

Po formální stránce však lze poznamenat, že měla být větší pozornost věnována přepisu údajů, neboť mechanickým opsáním došlo ke zkreslení údajů, které takto vyznívají nepravdivě či podivně. Např. na str. 31 v první větě odstavce Ohrožení (pasáž o perlorodce říční) je uvedeno: „Nejzávažnější příčinou současného kritického stavu populací je znečištění vod, které již od konce minulého století zničilo postupně většinu lokalit.“ V citované větě je koncem minulého století myšleno nepochybně období před rokem 1900, neboť znečištění vod určitě není problémem až v období před rokem 2000. Tato formulace se objevuje i ve zprávě Splouvání Teplé Vltavy – Hodnocení vlivu na vybrané zvláště chráněné živočichy z ledna 2008.

Hodnocení možného vlivu na chrástala polního je bez připomínek, odpovídá bionomii tohoto druhu, který je aktivní převážně v noci, i když volání samců lze zaznamenat i v pravé poledne.

3.1.2.5. Vyhodnocení vlivů záměru na dotčené předměty ochrany

Hodnocení významnosti možných vlivů je provedeno podle standardní metodikou doporučené tabulky bez rozlišení stupně pozitivního vlivu. Významnost je hodnocena samostatně pro jednotlivé předměty ochrany a ve vztahu k jednotlivým variantám záměru.

3.1.2.5.1 Stanoviště 3260

Hodnotitel považuje vliv variant 1 a 2 za významně negativní, vliv variant 3 a 4 za mírně negativní. K tomuto závěru dospěl po vyhodnocení výsledků měření prováděných pracovníky VÚV TGM a oznamovatele v letech 2004 – 2009. Kritériem pro odlišení významnosti je výška 61 cm vodního sloupce podle vodočtu na Soumarském mostě. Jelikož varianty 1 a 2 umožňují splouvání podstatného počtu lodí při výškách vodního sloupce do 61, při kterých dochází k odlamování částí vodních submerzních makrofyt v důsledku pohybu lodí v závislosti na jejich počtu, jsou považovány za varianty s významným negativním vlivem. Varianta 3 umožňuje splouvání pouze při výškách nad 61 cm a varianta 4 povoluje splouvání jen malého množství lodí při výškách do 61 cm, proto jsou obě považovány za varianty s mírným vlivem.

Stanovisko posuzovatele:

Hodnocení významnosti vlivu záměru na stanoviště 3260 odpovídá platné právní úpravě, podle níž je odlamování jakékoliv části chráněného rostlinného druhu považováno za poškození (§ 49 ZOPK), což platí především pro stolítek střídavokvětý *Myriophyllum alterniflorum*, který je nejčastěji identifikován mezi zachycenými úlomky. Zvláště chráněným druhem je i lakušník vzplývavý *Batrachium fluitans*.

Výsledky sledování pokryvnosti zjištěné na celkem osmi transektech v toku Teplé Vltavy však ukazují celkově na setrvalý stav společenstev vodních submerzních rostlin s poznámkou, že rozkolísanost se objevuje především pod vlivem náhlých změn jakosti vody, což nastává pod soutokem s Volarským potokem; nebyl pozorován žádný pokles pokryvnosti. Z tohoto výsledku sledování by bylo možné usuzovat na to, že splouvání nemá významný vliv na porosty vodní submerzní vegetace. Nicméně nelze se takového zkratkovitého úsudku dopustit především

s ohledem k tomu, že nebylo sledováno, jakým způsobem by se vyvíjelo společenstvo 3260 úplně bez vlivu splouvání.

Posuzovatel tedy považuje hodnotitelem uvedené stanovení významnosti vlivu na společenstvo 3260 za správné, i když by bylo jistě možné dále upřesňovat limit výšky hladiny pro povolení či zákaz splouvání.

3.1.2.5.2 Mihule potoční *Lampetra planeri*

Vliv splouvání je ve všech variantách vyhodnocen jako mírně negativní.

Stanovisko posuzovatele: Bez připomínek.

3.1.2.5.3 Vranka obecná *Cottus gobio*

Vliv splouvání je ve všech variantách vyhodnocen jako mírně negativní.

Stanovisko posuzovatele: Bez připomínek.

3.1.2.5.4 Vydra říční *Lutra lutra*

Vliv splouvání je ve všech variantách vyhodnocen jako mírně negativní.

Stanovisko posuzovatele: Bez připomínek.

3.1.2.5.5 Perlorodka říční *Margaritifera margaritifera*

Hodnotitel považuje stejně jako v případě stanoviště 3260 vliv variant 1 a 2 za významně negativní, vliv variant 3 a 4 za mírně negativní. Za kritérium významnosti je považována i v tomto případě výška vodní hladiny na vodočtu na Soumarském mostě.

K tomuto závěru dochází mj. i proto, že Horní Vltava je v současnosti jedinou perspektivní lokalitou výskytu tohoto zvláště chráněného druhu. Hodnotitel rozebírá možné přímé a nepřímé vlivy a dochází k závěru, že významný negativní vliv by bylo možné vyloučit jen v případě, že neexistuje z vědeckého hlediska žádná důvodná pochybnost o nepřítomnosti takových účinků, přičemž dle hodnotitele takováto důvodná pochybnost právě v případě perlorodky v Teplé Vltavě existuje. Svoji pochybnost opírá o vliv na ekosystém, prokázaný metodou VÚV TGM, k němuž nepochybně na úrovni rostlinného společenstva dochází. Výši hladiny 61 cm pak lze podle expertního odhadu považovat za dostatečnou pro vyloučení pochybnosti o významnosti negativního vlivu.

Stanovisko posuzovatele:

V případě perlorodky je stanovení metody pro určení významnosti možného negativního vlivu velmi diskutabilní. Již výše bylo naznačeno, že nelze objektivně srovnávat, resp. přímo spojovat, významnost vlivu splouvání na společenstvo vodních submerzních rostlin a na populaci perlorodky, jakkoliv se jedná o velmi citlivého a kriticky ohroženého zvláště chráněného živočicha. Je jistě na místě uplatnit princip předběžné opatrnosti a snažit se zajistit ochranu tohoto druhu na nejvyšší dosažitelné úrovni, nicméně je přinejmenším zarážející, proč nebyla uplatňována ihned po nabytí účinnosti zákona, neboť o výskytu perlorodky říční byly známe poznatky již v té době a probíhaly

pokusy o asistovaný odchov. Posuzovatel se může pouze domnívat, že v té době nebyl vliv splouvání považován za významný, což však takto přímo nikdo z oslovených expertů nevyslovil.

Již v době před přijetím zákona platilo pro splouvání Teplé Vltavy v úseku Lenora – Lipno, že lze splouvat při hodnotě 55 cm na vodočtu v Lenoře, což podle přepočtu vodních stavů provedeného ing. Evou Zelenkovou odpovídá asi 60 cm na vodočtu Soumarský most. Lze však usoudit, že takto stanovený limit pro splouvání byl dán spíše stavem vodního koryta (aby bylo možné splouvat bez nutnosti přetahování mělčin) než potřebou ochrany perlorodky.

Za určité vodítko pro rozlišení významnosti vlivu lze v tomto případě považovat stanovisko AOPK Praha, které však povoluje jen jednu variantu splouvání a k jiným možnostem se vůbec nevyjadřuje. Nicméně vzhledem k tomu, že počet 100 lodí za den při výši hladiny více než 50 cm je považován za přijatelný, což je obsahem varianty 1 a víceméně i varianty 2, lze usoudit, že vliv splouvání ve všech čtyřech variantách bude pro perlorodku jen mírně negativní.

V daném případě se tedy úsudek posuzovatele rozchází s posouzením zpracovatele hodnocení.

Posuzovatel na tomto místě považuje za nutné uvést, že výsledek jeho posouzení je dán především snahou o pokud možno co nejobektivnější posouzení, když ani v publikovaných údajích ani ve vyjádřeních expertů nelze vystopovat přímé a kvantifikované negativní důsledky vlivu splouvání na populaci perlorodky. Jelikož stav populace perlorodky říční v Teplé Vltavě je, bohužel v tomto případě jen v krátkodobém měřítku, možné považovat za stabilizovaný, přičemž splouvání bylo ještě v nedávné době daleko intenzivnější než po úpravě režimu Návštěvním řádem NP Šumava, posuzovatel vyslovuje tento úsudek o mírném negativním vlivu splouvání na tento živočišný druh.

3.1.2.5.6 Tetřívek obecný *Tetrao tetrix*

Vliv splouvání je ve všech variantách vyhodnocen jako mírně negativní.

Stanovisko posuzovatele: Bez připomínek.

3.1.2.6. Vyhodnocení možných kumulativních vlivů

Hodnotitel považuje splouvání řeky pouze za jeden z negativních faktorů dlouhodobě ovlivňujících stav ekosystému řeky, mezi dalšími uvádí vliv výstavby a provozu přehradní nádrže Lipno, znečištění přítoků, riziko přímého sběru perlorodek i možné nevhodné intenzivní vědecké výzkumy. Vlivy hodnoceného záměru splouvání jsou tedy těmito vlivy dále zhoršovány, přičemž hodnotitel uvádí, že v případě variant 3 a 4 toto zhoršení nedosahuje celkově takového stupně, aby bylo možné kumulované vlivy vyhodnotit jako významně negativní.

Stanovisko posuzovatele:

Vyhodnocení kumulovaných jevů lze považovat za v podstatě správné. Posuzovatel považuje za vhodné upozornit, že podle platné právní úpravy se uvažují kumulované vlivy záměrů a koncepcí, tedy připravovaných aktivit, ne setrvale probíhajících jevů. Negativní ovlivnění předmětů ochrany stávajícím režimem využívání krajiny a přírodních zdrojů je výchozím stavem pro naturové posouzení, v němž je potřeba zvážit, zda ovlivnění novým záměrem nedosáhne takového stupně, aby došlo k významně negativnímu ovlivnění.

Posuzovatel v tomto případě dospívá k závěru, že kumulovaně nebude docházet ke zvýšení významnosti negativního ovlivňování předmětů ochrany, neboť v současnosti nejsou známy žádné další záměry, které by ke zhoršení stavu vedly.

3.1.2.7. Vyhodnocení vlivů záměru na celistvost lokalit

Hodnotitel konstatuje, že z důvodu zjištěného významného vlivu splouvání na společenstvo 3260 a perlorodku říční ve variantách 1 a 2, mají tyto dvě varianty významný vliv na celistvost EVL Šumava. Varianta 3 nemá významný negativní vliv na celistvost EVL Šumava, stejně tak není konstatován významný vliv splouvání ve variantě 4 na celistvost této EVL, ale jen za předpokladu, že bude plán útlumu celý zpracován do Návštěvního řádu NP Šumava.

Stanovisko posuzovatele:

Výrok hodnotitele v této pasáži hodnocení je nutno považovat za zkratkovitý, neboť není uvedeno, v kterých aspektech, kromě uvažovaného významného negativního vlivu na stanoviště 3260 a perlorodku říční, je spatřováno významné negativní působení na celistvost lokality.

Posuzovatel zastává názor, že v žádné z variant nedojde k takovému poškození, tj. významnému negativnímu působení, které by znamenalo vymizení dotčených předmětů ochrany, tedy nezánikne jejich funkce v ekosystému, nezmenší se jimi obývaný areál, ani nedojde k plošné likvidaci části dotčené EVL nebo PO či jejich fragmentaci, tedy nebude zmenšen funkční rozsah těchto lokalit, takže konstatování, že vliv na celistvost bude významný, se jeví jako liché.

3.1.2.8. Srovnání variant

V posuzovaném hodnocení je uveden významný vliv splouvání ve variantách 1 a 2 na stanoviště 3260 a perlorodku říční a na celistvost EVL Šumava. Varianty 3 a 4 jsou bez významného vlivu, varianta 4 navíc obsahuje opatření pro ochranu perlorodky říční na Teplé Vltavě.

Stanovisko posuzovatele:

Hodnotitel uvedl přesný a úplný výsledek svého posouzení aniž by stanovil pořadí preference přijetí navrhovaných variant. Není jasné, zda doporučuje ke schválení variantu 3 nebo 4, když realizace variant 1 a 2 je dle výsledku hodnocení podle aktuální právní úpravy nemožná. Jelikož nelze nijak relevantně zajistit, že navrhovaná opatření vedle útlumového režimu budou v plné šíři realizována, je nutné považovat za nejlepší variantu 3 a poté 4.

Podle vlastního hodnocení posuzovatel dochází k totožnému výsledku, i když významnost vlivu vzhledem k perlorodce nekonstatuje.

3.1.2.9. Doporučená zmírňující opatření

Posuzovatel navrhuje provést při realizaci záměru podle varianty 3 následující zmírňující opatření:

- urychleně zahájit umělou invadaci pstruhů autochtonní populací perlorodek a jejich vypouštění do úseku Teplé Vltavy Soumarský Most – Dobrá,

- zahájit projekt revitalizace přítoků vhodných pro podporu populací pstruhů potočních a perlorodky říční – Jedlový potok,
- zahájit projekt na zlepšení podmínek čištění Volarského potoka.

Stanovisko posuzovatele:

Uvedená tři zmírňující opatření jsou zřejmě převzata z Harmonogramu opatření na podporu populace perlorodky na Vltavě, který je přílohou 2 dokumentace a je součástí návrhu varianty 4. Posuzovatel navrhaná opatření považuje za vhodně zvolená a jejich realizaci lze jen doporučit v každém případě, neboť tato opatření mohou pravděpodobně rychle přinést významný pozitivní efekt.

3.1.2.10. Závěr

V závěru hodnocení se uvádí, že záměr splouvání ve variantě 1 a 2 má významně negativní vliv na EVL Šumava, varianta 3 má mírný negativní vliv a u varianty 4 lze konstatovat mírně negativní vliv jedině v případě, že plán útlumu vodáckých aktivit bude do Návštěvního řádu zapracován jako celek na období tří let ihned od roku 2010, tedy ne po jednotlivých letech.

Stanovisko posuzovatele:

S uvedeným závěrem lze souhlasit, neboť odpovídá výsledku hodnocení. V hodnocení sice chybí posouzení možných příhraničních vlivů, ale z charakteru záměru a jeho lokalizace lze usoudit, že nemá významný negativní vliv na jakoukoliv zahraniční naturovou lokalitu ani její předměty ochrany.

3.2. Pořadí variant z hlediska vlivů na lokality

Jak již bylo uvedeno výše, posuzovatel dospěl k závěru, že pořadí akceptovatelnosti variant regulovaného splouvání je v sestupném pořadí podle čísel variant následující: 3,4,2,1.

Zde je na místě upozornit, že oznamovatelem nepochopitelně preferovaná varianta 4 pro rok 2010 vlastně vůbec nic neřešila. Bylo k ní sice vydáno souhlasné stanovisko příslušného orgánu ochrany přírody podle §45i ZOPK, (SZ NPS 02349/2010/2 – NPS 02369/2010 ze dne 10.3.2010) ale jen na dobu od 1.5. do 31.7., takže od srpna téměř dokonce října (než Nejvyšší správní soud Návštěvní řád Národního parku Šumava zrušil) splouvání probíhalo sice podle návštěvního řádu, leč nezákonně. Vzhledem k tomu, že návštěvní řád byl soudem zrušen, lze usoudit, že postup příslušného orgánu ochrany přírody nebyl zcela správný.

3.3. Zhodnocení navržených zmírňujících opatření

Oznamovatel ve variantě 4 navrhuje rozsáhlý soubor opatření na podporu populace perlorodky na Vltavě, z nichž hodnotitel vybral tři „nejefektivnější“ a doporučuje je realizovat i ve variantě 3. Posuzovatel nemá námitky proti žádnému z nich, nicméně zastává názor, že se jedná o opatření, jejichž realizace vůbec nemusí souviset s regulací splouvání Teplé Vltavy v posuzovaném úseku. Souvislost neexistuje ani funkční ani ekonomická, dokonce ani v právní rovině nelze jejich naplnění vynutit. Jedná se v daném případě o opatření vedoucí k podpoře kvalitních podmínek pro život perlorodky říční, leč bez příčinné souvislosti s regulací splouvání, takže považovat je v úzkém smyslu slova za zmírňující opatření vlastně ani nelze. V tomto případě by se spíše než o co jiného mohlo

jednat o jakýsi morální závazek oznamovatele napravovat důsledky činnosti jiných subjektů. Oznamovatel v tomto případě totiž zajišťuje režim regulovaného splouvání ne pro sebe, ale pro jiné subjekty, které na realizaci zmírňujících opatření nemají žádný zájem.

4. Závěr

Posuzovatel při hodnocení vlivů záměru sice dospěl k výsledku, který se částečně liší od výsledku posuzovaného naturového hodnocení, avšak pro konečný výrok o významnosti vlivu jednotlivých variant záměru není tento rozdíl podstatný.

Proto doporučuje ve stanovisku příslušného orgánu konstatovat že:

„Navrhovaný záměr Řízené splouvání Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – most u Pěkné ve variantě 1 má významný negativní vliv na předmět ochrany EVL Šumava – společenstvo 3260, ve variantě 2 má významný negativní vliv na předmět ochrany EVL Šumava – společenstvo 3260, ve variantě 3 nemá významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany žádné EVL ani PO a ve variantě 4 nemá významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany žádné EVL ani PO.“

Je určitě vhodné pokračovat ve sledování vlivů splouvání na ekosystém Teplé Vltavy, ovšem je žádoucí připravit komplexnější program sledování a vyhodnocování vlivů. Například potravní vazby a transport detritu jako základní potravy perlorodky by mohl podat ucelenější obrázek funkčních závislostí. V této souvislosti by bylo dobré zodpovědět otázky související s tím, jak je ovlivněna produkce poškozených jedinců submerzní vegetace, a jak funguje a vyvíjí se neovlivněné společenstvo vodních makrofyt.

Stejně tak by bylo vhodné sledovat, zda je rozdílný vliv splouvání rozloženého rovnoměrně do celého dne a splouvání stejného počtu lodí, avšak kumulovaně do tří-čtyř hodin, čímž by došlo k významné redukci akustického a vizuálního vlivu. Přesné vyhodnocení výsledků všech pozorování a měření a jejich interpretace podle statistických norem by mělo být neoddiskutovatelným základem pro přípravu podkladů k jednání rady NP, která musí návrh nového návštěvního řádu schválit. I monitoring chování vodáků a jejich preferencí pro správné načasování splouvání by mohl přinést výsledky využitelné při regulaci splouvání.

5. Rejstříky a seznamy

5.1. Literatura

Anonymus (2006): Metodický pokyn Ministerstva životního prostředí ČR: „Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti“. Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, roč.4, částka 2, str. 26-42. Praha, březen 2006.

Roth, Petr (2007): Metodika hodnocení významnosti vlivů při posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů., Metodický pokyn MŽP. Věstník MŽP, roč. XVII, částka 11, str. 1-23. Praha, listopad 2007.

- Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000 / [editoři Pavel Marhoul a Dana Turoňová]. – 1.vyd. – Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2008. – 161 s. ISBN 978-80-87051-38-2

Kohoutek, F., Houser, M., Davídek B.(1990): Československé řeky – kilometráž. – 3.vyd., dopl. a aktual. – Praha, Olympia 1990 – pp.169-174

5.2. Seznam zkratk použitých v textu

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
EIA	posuzování vlivů na životní prostředí
EVL	Evropsky významná lokalita (dle ustanovení § 3 písm.q zák.č.114/1992 Sb.)
IS EIA	Informační systém EIA provozovaný CENIA (http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp?pageNumber=1)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
PO	Ptačí oblast (dle ustanovení § 45e zák.č.114/1992 Sb.)
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T.G. Masaryka
ZOPK	zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění